

MATKAILUYRITYSTEN VALMENTAJAN ERIKOISTUMISOPINTOJEN OPETUSSUUNNITELMA

Mika Niskanen

Kehittämishankeraportti

Tammikuu 2008

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tekijä(t) Niskanen Mika	Julkaisun laji Kehittämishankeraportti	
	Sivumäärä 36	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	
Työn nimi Matkailuyritysten valmentajan erikoistumisopintojen opetussuunnitelma		
Koulutusohjelma Ammatillinen opettajakorkeakoulu,		
Työn ohjaaja(t) Maunonen-Eskelinen Irmeli		
Toimeksiantaja(t) Jyväskylän ammattikorkeakoulu - Matkailu – ravitsemis- ja talousala		
Tiivistelmä <p>Ammatillisiin opettajaopintoihin liittyvässä kehittämishankkeessa tuotettiin opetussuunnitelma Jyväskylän Ammattikorkeakoulun matkailu-, ravitsemis- ja talousyksikössä (MARATA) toteutettavaan Matkailuyritysten valmentajan erikoistumisopintoihin.</p> <p>Erikoistumisopinnot toteutetaan MARATAn ja Seinäjoen ammattikorkeakoulun täydennyskoulutusyksikön yhteistyönä, jonka vuoksi opetussuunnitelma matkailuyritysten valmentajan erikoistumisopintoihin ei ole osoitus tiedollisen oppimisen välineellistämistä vaan myös osoitus kahden organisaation yhteistyön mahdollisuuksista ja eräistä yhteistyön kannalta oleellisten elementtien välttämättömyyksistä.</p> <p>Kehittämistyössä käytetty tutkimusmenetelmä oli täysin laadullinen, artikkeleihin ja kirjoihin perustuva työ. Huomioiden opetussuunnitelmien teoreettiset eroavuudet, matkailuyritysten valmentajan erikoistumisopintoihin luotiin blokkimallia mukaileva opetussuunnitelma. Blokkimallin ”valmiiksi vuodessa” sopii erikoistumisopintojen opetussuunnitelman kehikseksi varsinkin kun opintojen sisällöt ovat kiinteät koko vuoden mittaisten opintojen aikana.</p> <p>Opetussuunnitelman taustalla vaikuttaa kokemukselliset – sosiaalikonstruktivistiset ajatukset oppimisesta. Aikuisopiskelijoiden ammatilliseen kehittymiseen ja tietojen syventämiseen liittyen erikoistumisopinnot voivat edellyttää opiskelijoilta itseohjautuvuutta ja kykyä tiedon reflektointiin.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Opetussuunnitelma, erikoistumisopinnot, matkailun kehittäminen		
Muut tiedot		

Author(s) Mika Niskanen	Type of Publication Development project report <hr/> Pages 36 <table border="1" data-bbox="1321 264 1565 353"> <tr> <td>Language</td> <td>FI</td> </tr> </table> <hr/> Confidential ☐ Until _____	Language	FI
Language	FI		
Title Studyplan for specialized studies - trainers for tourism entrepreneurs			
Degree Programme Vocational teacher studies			
Tutor(s) Maunonen - Eskelinen Irmeli			
Assigned by Jyväskylä University of Applied Science - School of Tourism and Services Management			
Abstract <p>The aim of the development project was to produce a study plan for specialized studies for Jyväskylä University of Applied Studies and its' School of Tourism and Service Management (MARATA). After completing the studies, students are capable of working as trainers for tourism entrepreneurs.</p> <p>A special feature of these specialized studies is that it is produced in cooperation between MARATA and Seinäjoki University of Applied Studies and its' department of supplementary education. That is why the produced study plan is not only a mean of functional education but a also a model of working cooperation.</p> <p>Research done to produce the study plan was qualitative. Material used to write the study plan included various articles and books about the theme. Taking into account theoretical differences between study plan models, model that was the most suitable for training specialists for tourism entrepreneurs was the block model. " Graduation in one year "and solid study periods make block- model suitable for specialized studies.</p> <p>As specialized studies are aimed at adults with working experience and due the fact that studies are built so that students mostly work by themselves, students can be expected to have a mixture of experimental and social- constructional qualities.</p>			
Keywords Study plan, specialized studies, tourism development			
Miscellaneous			

SISÄLTÖ

1. JOHDANTO	5
2. OPETUKSEN HARMONISOINTIA EUROOPAN TASOLLA	5
3. ERIKOISTUMISOPINNOT	7
3.1. Kelpoisuusehdot erikoistumisopintoihin osallistumiselle	9
3.2. Erikoistumisopinnot matkailuyrittäjien valmentajuuteen.....	9
3.3. Tarve matkailuyritysten valmentajien erikoistumisopintoihin	10
4. OPETUSSUUNNITELMA.....	11
4.1. Matkailun tulevaisuuden haasteet opetussuunnitelman taustalla.....	12
4.2 Matkailuyritysten valmentajan erikoistumisopintojen opetussuunnitelman tekoprosessista	13
4.3 Matkailuyritysten valmentajan erikoistumisopintojen opetussuunnitelman kirjoittaminen.....	14
5. OPPIMISEN MALLI OPETUSSUUNNITELMATYÖN TUKENA.....	15
5.1.Oppimisen siirtäminen käytäntöön.....	16
5.2. Erikoistumisopintojen suhde tiedon siirtämisessä käytäntöön.....	17
6. MATKAILUYRITYSTEN VALMENTAJAN ERIKOISTUMISOPINTOJEN ”PUNAINEN LANKA”	19
7. MATKAILUYRITYSTEN VALMENTAJAN ERIKOISTUMISOPINTOJEN OSA- ALUEET.....	20
8 MATKAILUYRITYSTEN VALMENTAJAN ERIKOISTUMISKOULUTUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	21
9. OPINTOJEN AJOITUSSUUNNITELMA	21
10. OPPIMISEN ARVIOINTI	22
11. MATKAILUYRITYSTEN VALMENTAJAN ERIKOISTUMISKOULUTUKSEN LAADUN VARMISTAMINEN JA KEHITTÄMINEN.....	22
12. POHDINTAA	22
LÄHTEET:.....	24
LIITE 1 MATKAILUYRITYKSEN VALMENTAJAN OPETUSSUUNNITELMA	26
LIITE 2 ERIKOISTUMISOPINTOJEN ASEMA SUOMEN KOULUTUSJÄRJESTELMÄSSÄ.....	34
LIITE 3 YHTEISTYÖN PROSESSIKUVAUS.....	35
LIITE 4 OPPIMISEN MALLI KOLBIN MUKAAN.....	36
KUVIOT:	
KUVA 1 Erikoistumisopintojen punainen lanka.....	20

1. JOHDANTO

Maailma muuttuu ja ihmiset siinä sivussa. Uudet sukupolvet tuovat yrittäjien arkeen uudenlaisia haasteita, joiden tunnistaminen edellyttää ennakoitivalmiutta. Tulevaisuustutkimuksen tuottaman tiedon seuraamista vaatii myös yritysten nopea kansainvälistyminen sekä luonnonolosuhteiden muutokset ja talouselämän heilahtelut.

Ennakoinnilla on erityisen suuri merkitys matkailussa, kun suuret ikäluokat vanhenevat. Eläkkeelle siirryttäessä vapaa-aika lisääntyy ja työuran myötä kertyneet varat ollaan valmiita käyttämään itsensä virkistämiseen. Pystyvätkö matkailuyritykset hyödyntämään mahdollisuutensa riippuu paljon niiden kyvystä soveltaa ennakoititietoa strategisessa päätöksenteossa. Ymmärrys matkailun nykytilasta ja olemassa olevan tiedon soveltaminen matkailuyrittäjän liiketoimintaan on tulevaisuuden tärkein menestystekijä.

Asiakkaiden rahoista ja ajasta kilpailevat yhä useammat matkailualan yritykset. Kilpailun kovetessa matkailualalle tarvitaan lisää erilaisin liikeideoin toimivia yrityksiä. Matkailuyritysten muutoksiin vastaaminen vaatii alan osaamisen monipuolistamista ja syventämistä: yritysten liiketoimintojen kehittämistä, tekniikan hyödyntämistä, nykyisten palvelujen tuotteistamista, prosessien reivaamista sekä kokonaisvaltaista toiminnan laadun kehittämistä.

2. OPETUKSEN HARMONISOINTIA EUROOPAN TASOLLA

EU – maiden opetusministerit päättivät 1999 Bolognassa, että eurooppalainen koulutusjärjestelmä yhtenäistetään¹. Tämän julistuksen mukaan eri maiden tutkintojen tulee olla keskenään vertailtavia. Jotta vertailtavuus toteutuu, tulee opetuksen rakenteisiin tulla myös yhtäläisyyksiä. Yhtäläisyytenä voidaan pitää yleiseurooppalaista oppimista, jolloin oppilaitokset pyrkivät samaan päämäärään. Jos siis Englannissa ja Suomessa opiskelija oppii ammattikorkeakoulussa ohjelmoimaan sähköisen myyntikanavan pk- yrityksen² tarpeisiin, niin opintojen vastaavuudessa on päästy pitkälle. Kun vielä Englannissa suoritettu tutkinto yhtäläisten oppimisperiaatteiden perusteella hyväksytään Suomessa tai suomalainen tutkinto Englannissa ollaan koulutuksen harmonisoinnissa hyvin pitkällä. Mutta vaikka Euroopassa mennäänkin keskenään vertailukelpoisiin opetussuunnitelmiin, niin täytyy muistaa, että

¹ Bolognan prosessi

² Pien ja keskisuuret yritykset (alle 250 työntekijää)

koulutusohjelmien vastaavuudessa on vielä pitkä tie mm. kulttuurisista eroista johtuen. Mutta dialogia käymällä niin valtioiden kuin oppilaitostenkin kesken, kulttuuristen erojen yli on mahdollista päästä.

Toisaalta koulutusorganisaatiot ovat myös avainasemassa Eurooppalaisen opintojen yhteismitallisuuden konkretisoinnissa. Omalla kohdallani kävi niin, että opiskelija oli ollut vaihto-opiskelijana toisessa EU – maassa. Kun hän tuli takaisin, hän haki ulkomailla suoritetuista opinnoistaan hyväksilukua opintoihinsa täällä Jyväskylässä. Kun sitten tutkittiin opiskelijan saamaa todistusta vaihto-opiskelupaikasta, huomattiin, että suoritettujen kurssien nimien samankaltaisuudesta huolimatta kurssien konkreettiset sisällöt eivät vastanneetkaan toisiaan. Tarkistimme kuitenkin opiskelijan ennen vaihtoon lähtemistä tekemät suunnitelmat ulkomaisten opintojen sopivuudesta kotimaiseen tutkintoon, ja kun totesimme, että opiskelija oli toiminut oikein, niin vaikka oppilaitosten käytänteet eivät vastanneetkaan toisiaan, hyväksyimme opiskelijan suoritukset ulkomaisessa oppilaitoksessa sellaisenaan. Ja ainoa syy hyväksymiselle oli itsemme tiedostettu rooli EU - tasoisen koulutuskulttuurin yhtenäistämisen osana. Miten me oppilaitoksessa voitaisiin kannustaa opiskelijoitamme lähtemään ulkomaille opiskelijavaihtoon, jos siellä harkittuja ja etukäteen hyväksyttäviksi suunniteltuja opintokokonaisuuksia ei hyväksyttäisikään täällä organisatoristen erilaisuuksien vuoksi.

Bolognan prosessia voidaan monellakin tavalla pitää edistysaskeleena Eurooppalaisen koulutusjärjestelän harmonisoinnissa. Tulevaisuus näyttää viimeistään, mitkä ovat konkreettiset harmonisoinnin saavutukset. Se miten Bolognan prosessi on vaikuttanut matkailun valmentajan erikoistumisopintojen opetussuunnitelmaan, ei niinkään kohdistu opetussuunnitelman sisältöön, sillä opetussuunnitelman sisältö muodostuu matkailun tulevaisuusnäkökulmista ja valmentajan ammattitaidossa oleellisista elementeistä, kuten yritysten ansaintalogiikan osista. Sen sijaan Bolognan prosessi vaikuttaa opintojen selkeään kuvaamistapaan ja ennen kaikkea siihen, että opintojen kautta opiskelijoille tulee selväksi opintojen tavoitteellinen luonne.³ Kuvauksilla siis osoitetaan mitä kustakin opintokokonaisuudesta opitaan, mutta myös sen mitä osaamisella saavutetaan. Tämä puolestaan konkretisoituu jokaisen opiskelijan omakohtaisella valinnalla opintojen osana olevan kehittämistyön kohteesta.⁴

³ Ammattikorkeakoulut Bolognan tiellä, s. 21 - 22

⁴ kts. liitteenä oleva opetussuunnitelma (liite 1)

3. ERIKOISTUMISOPINNOT

Valtioneuvoston asetus 352 / 2003⁵ ja sen 12 § määrittää ammatilliset erikoistumisopinnot ammattikorkeakoulujen tutkintoihin pohjautuviksi ja ammatillisiin jatkotutkintoihin johtaviksi tai muiksi laajoiksi täydennyskoulutusohjelmiksi. Tämän pykälän perusteella on helppo ymmärtää miksi ammattikorkeakoulut haluavat erikoistumisopintoja. Opiskelijoilla on yleiset tiedot ja taidot ammattikorkeakoulussa edellyttävissä tiedollisissa taidoissa. Voidaan olettaa, että opiskelijalla on tiedossa tiedonhallintaan liittyvät käytänteet. Samoin voidaan olettaa, että oltuaan työelämässä ammattikorkeakoulututkinnon jälkeen, opiskelijalla on ymmärrys alaan liittyvistä tulevaisuuden haasteista.

Oppilaitosten kiinnostusta erikoistumisopintoja kohtaan voi selittää myös Suomen demografinen todellisuus. Yleisesti on tiedossa kuinka työikäinen väestö vanhenee ja muutaman vuoden päästä työmarkkinoilta poistuu tuhansittain työntekijöitä⁶. Samanaikaisesti työn määrä ei kuitenkaan todennäköisimmilläänkään laske, sillä teknologialla tuskin voidaan korvata kaikkea työmarkkinoilta pois siirtyvää työikäistä eläkkeelle siirtyvää henkilöä. Tämän perusteella voidaan arvioida, että nykyisissä työtehtävissä olevien nuorempien ikäluokkien tulee kehittää itseään jatkuvasti, jotta nuoremmat voivat tarpeen tullessa ottaa kokeneemman henkilöstön työtehtävät. Tähän tarkoitukseen ammatilliset erikoistumisopinnot ovat mainio väylä. Opinnot eivät kestä vuosikautia⁷ ja opintojen aikana on jatkuvasti mahdollisuus soveltaa opinnoista saatua uutta tietoa omiin työtehtäviin.

Erikoistumisopintoja on käytetty matkailun ulkopuolella olevilla teollisuuden aloilla siten, että yritykset yhteistyössä oppilaitoksen kanssa suunnittelevat työntekijöilleen erikoistumiskoulutuksen esimerkiksi mietittäessä uuden teknologian tuomista markkinoille. Ottamalla huomioon uudet, markkinoilta nousevien tavoitteiden mukaiset haasteet, erikoistumisopintojen opetussuunnitelma saadaan rakennettua siten, että opiskelijat saavat sovellettavaksi uusimman tiedon alan tunnustettujen ammattilaisten toimesta. Ammatillaiset voivat olla alan korkeasti koulutettuja opettajia, mutta luonnollisesti alalla työuraansa tekeviä arvostettuja henkilöitä.

⁵ Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista

⁶ Eurooppa eläköityy eri tahtiin

⁷ Ammatillisten erikoistumisopintojen laajuus on 20—40 opintoviikkoa

Erikoistumisopintojen toteuttaminen auttaa osaltaan myös ammattikorkeakoulujen strategiaa päämääriä oman maakunnallisen alueensa kehittämisessä. Erikoistumisopinnot tilaava yritys saa erikoistumisopintojen kautta tarpeisiinsa liittyvää uusinta tietoa, jota soveltamalla mm. käytännön tuotteistamiseen, tilauskannat oletusarvoisesti kasvavat. Yritysten kasvaessa kysynnän kasvun vuoksi, yritykset palkkaavat lisää työntekijöitä. Kun ihmisiä alkaa muuttamaan työn perässä paikkakunnalle, paikkakunnan väkimäärä kasvaa. Ja kasvaessaan asukkaille tarjottavien paikkakuntakohtaisten palveluiden määrä kasvaa, sillä erilaisia palveluita tuottavat organisaatiot syntyvät sinne missä on asiakkaita, eli potentiaalisille kauppapaikoille.

Strategista valintaa erikoistumisopinnot tukee myös Jyväskylässä. Koulutus Jyväskylän Ammattikorkeakoulussa on monimuotoista. Opetuksen kehittämisen lisäksi JAMK, samoin kuin muutkin ammattikorkeakoulut ovat toimintansa alusta alkaen pyrkineet vakuuttamaan työelämää koulutuksen laadusta.⁸ On haluttu osoittaa, että ammattikorkeakoulut tuottavat osaavia toimijoita mille tahansa alalle. JAMKin edellisen rehtorin Mauri Panhelaisen sanoin: “Ammattikorkeakoulut eivät ole olemassa tuottaakseen ainoastaan tutkintoja vaan tuottaakseen osaajia jotka kehittävät maakunnan ja yhteisön hyvinvointia ja kilpailukykyä”.⁹

Siinä tapauksessa, että erikoistumisopinnot eivät synny koulutusorganisaation ulkopuolelta tulevan kimmokkeen kautta, koulutusorganisaatioiden tulee pystyä lukemaan yhteiskunnan ja työelämän muutoksen tuulia, jotta erikoistumisopintojen kosketuspinta työelämän haasteiden kanssa säilyy. Tällöin koulutusorganisaatiolta edellytetään yhteiskunnassa tapahtuvien kehitystrendien havainnointikykyä jotta opetussuunnitelma vastaisi olemassa olevaan äännettömään ja tulevaisuudessa olevaan tarpeeseen.

Löydettyä yhteiskunnan heikot tai äänettömät signaalit, ammatilliset erikoistumisopinnot voivat toimia myös ammatin vaihtamisen väylänä. Otetaan esimerkiksi lakitieteen maisteri joka olisi kiinnostunut matkailusta, mutta joka ei muun kuin oman matkustamisen puitteissa koe olevansa kykenevä ottamaan matkailun lainsäädäntöön kantaa. Hän voi suorittaa matkailun liittyvät ammatilliset erikoistumisopinnot, joiden myötä ainakin henkinen valmius käsitellä matkailuun liittyvää lain soveltamista helpottuu. Mikäli hän ei ole matkailun alalla töissä, opintojen reflektointi jokapäiväisiin työtehtäviin ei ole yksinkertaisinta. Mutta erikoistumisopintoihin liittyvän kehittämistehtävän kautta alaakin vaihtavat voivat soveltaa oppimaansa uuden intressialansa työkenttään. Ne henkilöt jotka opintojen ohessa

⁸ Halttunen & Panhelainen, s. 218

⁹ M. Panhelainen, 2004

työskentelevät koulutusta vastaavalla alalla, voivat sen sijaan reflektoida opetustilanteessa käsiteltyjä asioita käytännön työtehtäviinsä, jolloin oppimisen siirto oppilaitosympäristöstä työympäristöön mahdollistuu¹⁰.

3.1. Kelpoisuusehdot erikoistumisopintoihin osallistumiselle

Kaikki halukkaat eivät erikoistumisopintojen käyttökelpoisuudesta huolimatta pääse ko. opintoihin. Organisaatioilla on omat käytännöt ammatillisten erikoistumisopintojen kelpoisuusehtoihin liittyen. Esimerkiksi Jyväskylän ammattikorkeakoulu asetti matkailun valmentajan opintoihin hyväksymisen ehdoiksi, että pohjatutkinto tuli olla matkailu-, ravitsemis- ja talousalalta (MARATA). Sinänsä kyseinen kelpoisuusehto on epäonnistunut, että tämän ehtolausekkeen myötä myös alaansa vaihtavilta aikuisilta viedään mahdollisuus pois esimerkkinä tapaisilta lakimiehiltä. Siinäkin mielessä JAMK:in käytäntö ei kohtaa matkailualan kansainvälistä kehitystä, sillä kansainvälisellä tutkimuksen saralla poikkitieteellisyttä pidetään ehtona alan arvostuksen ja kehittämisen nostamiselle monen muun tavoitteen rinnalla¹¹.

Sen lisäksi, että ammatillisten erikoistumisopintojen vaikutus yksilöiden työnkuvansa kehittämiseen kasvaa, ne vastaavat myös valtakunnalliseen aikuiskoulutusstrategiaan. Aikuiskoulutuksen merkitys Suomen väestön vanhenemiseen liittyvistä syistä ja sen myötä työelämästä poistumiseen on sinänsä hyvä peruste ammattikorkeakouluille järjestää ammatillisia erikoistumisopintoja. Aikuiskoulutukseen liittyvän kokonaisuudistuksen tavoitteena on parantaa työvoiman ammatillista ja alueellista liikkuvuutta sekä kannustaa aikuisväestöä oman osaamisen ylläpitoon ja kehittämiseen työuran aikana.¹²

3.2. Erikoistumisopinnot matkailuyrittäjien valmentajuuteen

Matkailuyritysten valmentajana toimiminen on vaativa tehtävä, joka edellyttää oman osaamisen jatkuvaa kasvattamista. Matkailuyritysten valmentajan erikoistumisopinnot antavat valmiudet osaamisen hankintaan ja hallintaan. Osaamisen osana eettiset ja moraaliset kysymykset ovat valmentajan ja yritysten keskinäisessä kanssakäymisessä jatkuvasti läsnä.

¹⁰ Miten opimme, s. 66

¹¹ Cooper 2003

¹² OPM verkkosivu 15.10.07

Kovassa kilpailutilanteessa matkailuyritysten liiketoiminnallisten onnistumisten mahdollisuuksien tulee kannustaa matkailuyritysten valmentamisesta kiinnostuneet henkilöt kehittämään osaamisensa ja toimintansa laatua. Systemaattiseen laadun parantamiseen tarvitaan kokonaisvaltaista näkemystä yrityksen toiminnasta. Kehittäminen edellyttää valmentajalta tutkivaa työnotetta, eri toimintojen syy-seuraussuhteiden ymmärtämistä sekä hallintaa. Taloudellisesti kannattavan liiketoiminnan kehittäminen edellyttää valmentajalta sisäisten laskentajärjestelmien hallintaa sekä erityisesti kykyä ”lukea” erilaisia talousarvioita.

Matkailualan uusien elämyspalvelujen tuottaminen ja yksilöllinen palvelu edellyttävät yritysvalmentajalta matkailun tuotekehitysprosessin hallintaa sekä kykyä etsiä monialaisia asiantuntijoita mukaan yritysten innovaatiotoimintaan. Uudenlaista näkemystä alan kehittämiseen tarvitaan myös, koska puute osaavasta henkilökunnasta tulee Suomen demografisten muutosten myötä koskemaan myös matkailua. Saadakseen riittävästi haluamaansa henkilöstöä, yritysten on tulevaisuudessa suhtauduttava vakavasti työntekijöidensä työtyytyväisyyteen ja jaksamiseen. Matkailuyritysten valmentajien erikoistumisopinnot tuovat kokonaisvaltaista osaamista matkailuyritysten kehittämiseen.

3.3. Tarve matkailuyritysten valmentajien erikoistumisopintoihin

Edellisen EU - hankekauden (2001–2006) aikana tehdyt monet tutkimukset ja arvioinnit osoittavat, ettei kaikissa hankkeissa saavutettu ennalta asetettuja tavoitteita. Heikkoon onnistumisasteeseen on monia eri syitä, joiden syvällisempi analysointi on vielä kesken. Yksi olennainen tekijä matkailuyritysten kehittämistoiminnan osittaiseen epäonnistumiseen on kuitenkin, etteivät kehitystoiminnassa mukana olleet toimijat pystyneet siirtämään käytännön toimiin tarjolla olevaa tutkittua tietoa ja kansainvälistä osaamista käytäntöön riittävän tehokkaasti.¹³

Matkailualalla tulevaisuustieto, tutkimustulokset, teknologian mahdollisuudet ja innovaatiojärjestelmien luomat ideat nousevat yritysten kasvun mahdollistaviksi välttämättömyyksiksi. Erikoistumisopintojen tavoitteena onkin valmentaa osaajia, jotka kykenevät välittämään ja siirtämään uutta tietoa yrityksiin sekä opastamaan yrittäjiä uusien tehokkaiden työkalujen, kuten tekniikan sovellutusten käyttöönotossa. Tavoitteena on luoda osaajia, jotka hyödyntävät eri kehittäjäorganisaatioiden ja korkeakoulujen luomia mahdollisuuksia, toimivat sujuvasti erilaisissa verkostoissa ja tuntevat vastuunsa yritysten menestyksen luojina.

¹³ Ahonen, 2007, s. 9

4. OPETUSSUUNNITELMA

Siinä missä opetussuunnitelmalla tarkoitetaan opetuksen etukäteissuunnittelua, on päivän selvää, että opetussuunnitelman eteen täytyy tehdä paljon töitä. Erilaisten opetussuunnitelmien mallien eron ollessa niiden rakenteellisissa ominaisuuksissa, oleelliseksi nousee kysymys toimiiko opetussuunnitelma opettajien työn hallinnollisena välineenä vai opiskelijoiden ammatillista kasvua jäsentävänä suunnitelmana.¹⁴ Länsimaisessa moderneissa yhteiskunnissa voisi ajatella opetussuunnitelmien olevan ennemminkin opiskelijoiden ammatillista kasvua kuin opetushenkilöstön oman arvion tunteen tukevia malleja. Mutta riippumatta siitä valitaanko opetussuunnitelmaksi perinteinen- tai moduulimalli tai juonneopetussuunnitelma, opetussuunnitelma on koulutusta, opetusta, opiskelua ja oppimista ohjaava ja määräävä toimintasuunnitelma¹⁵.

Opetussuunnitelman ollessa hyvin kokonaisvaltainen suunnittelun ja toteutuksen väline, ei olekaan yllätys, että kolmen vuoden opettajana oltuani olen kuullut eri organisaatioiden haasteista siirryttäessä opetussuunnitelma mallista toiseen. Kun omassa organisaatiossa ollaan tällä hetkellä tekemässä uutta opetussuunnitelmaa, niin käytäväkeskusteluissa päällimmäisenä on ollut epäily siitä, että pahimmillaan uusi opetussuunnitelma ei toisi muutoksia yksittäisten opettajien opetuksen sisältöihin. Mutta ne organisaatiot jotka ovat siirtymässä esimerkiksi moduulimallista juonneopetussuunnitelmaan kokevat monesti vastahankaa organisaatiossaan, koska muutos edellyttää myös toimintatapojen muutosta opettajien kohdalla.

Opetussuunnitelma kertoo siis oletusarvoisesti miten se opetettavan aihe-alueen ohella ottaa huomioon opiskelijan kyvyn ottaa tietoa vastaan. Siis sen lisäksi, että opetussuunnitelman tulee huomioida opiskelijoiden psyykkiset valmiudet, opetussuunnitelma antaa opettajille alustavat välineet opetettavan aiheen pariin. Itse kun aloitin opettamisen pari vuotta sitten, olin tilanteessa, jossa minun piti aloittaa alueellisen matkailun opetus. Ennen kuin aloitin opetuksen valmistelun, saatoinkin katsoa mitä olemassa olevaan opetussuunnitelmaan oltiin oppimisen tavoitteista kirjoitettu. Sen pohjalta oli huomattavasti helpompi alkaa valmistelemään opetusta, kun tiesi mitä opiskelijoiden tuli osata kurssin jälkeen.

¹⁴ Ojasalo, 2007

¹⁵ Numminenmaa 2003

Matkailuyritysten valmentajien erikoistumisopintojen opetussuunnitelmasta käytetään käsitteellisellä tasolla nimitystä blokkimalli¹⁶. Se on läheinen moduulimallille, mutta koska erikoistumisopinnot ovat luonteeltaan vain vuoden mittaisia, niin opetussuunnitelma ”vuodessa valmiiksi” toimii käytännössä. Oulun yliopiston nettisivuilla blokkimallista todetaan, että lukukauden opinnoista tehdään ajallisesti ja sisällöllisesti kiinteä kokonaisuus. Erikoistumisopintojen opetussuunnitelmamallina blokkimalli toimii erinomaisesti, koska opiskelijat tekevät vuoden aikana samat tehtävät ennalta määritellyn aikataulun mukaisesti. Se että samanaikainen tehtävien suorittaminen edesauttaa sosiaalista oppimisen mahdollisuutta, niin samanaikainen opintojaksojen läpikäynti auttaa myös sosiaalisten suhteiden luomisessa, joka voi hyvinkin johtaa opintojen jälkeisiin yhteistyökuvioihin.¹⁷

Matkailuyritysten valmentajan erikoistumisopintojen opetussuunnitelma toimii opetuksen osien nimeämisen lisäksi opiskelijoille valmentajana toimimisen konkreettisenä avajana. Opetussuunnitelma tuo esiin tiedolliset elementit, joita matkailuyritysten valmentajan oletetaan tarvitsevan omassa työssään matkailuyritysten valmentajana. Samalla kun opetussuunnitelma avaa tulevien työtehtävien luonnetta, opetussuunnitelma ohjaa oppimista. Loogisimmillaan etenkin aikuisopiskelijan mieli alkaa toimimaan itsenäisesti, jolloin opiskelija imee itseensä tietoa kuhunkin opintojaksoon liittyvän aiheen mukaisesti myös varsinaisten opintojen ulkopuoleltakin.¹⁸

4.1. Matkailun tulevaisuuden haasteet opetussuunnitelman taustalla

Matkailussakin yrittäjät ovat oman alansa kehityksen ytimessä. Matkailuyritysten kehittämiseen liittyy oleellisesti kuitenkin myös paljon julkisen sektorin sääätelyä, ohjausta ja tukea. Koska matkailun päätöksiä ja kehittämistoimenpiteitä tehdään niin julkisella kuin yksityiselläkin sektorilla, on kaikkien toimijoiden turismin ja palveluyritystoiminnan ymmärrys ja tietämys matkailun menestyksen edellytys. Matkailuyritysten valmentajan ammatillisten erikoistumisopintojen tavoitteena on vastata matkailuyrityksiä kehittävien hankevetäjien, konsulttien ja muiden toimintaa ohjaavien asiantuntijoiden osaamistarpeeseen.

Matkailuyritysten valmentajan erikoistumisopinnot tarjoavat luovaa osaamista EU – rahoituskauden (2007 – 2013) generoimalle uudelle aktiiviselle toiminnalle. Matkailuyritysten valmentajien erikoisopintojen suunnittelu pohjautuu edellisten rahoituskausien kokemuksiin ja arviointiin. Esimerkiksi Maaseutumatkailun koordinaatiohanke 2007-2013 toteaa että

¹⁶ Ibid.

¹⁷ <http://www oulu.fi/w5w/tyokalut/opstyo/blokkimalli.html>

¹⁸ Opetussuunnitelman eri ulottuvuuksista Nummenmaa 2003

aloittavan yrityksen on konsultoitava matkailualan ammattilaista toimintojen suunnittelun aikana¹⁹. Koulutuksen tavoitteiden perustan luovat EU -maiden matkailun uudet tavoitteet²⁰, Suomen matkailustrategia 2020²¹ sekä Keski-Suomen²² ja Etelä-Pohjanmaan²³ matkailustrategiat.

Myös olemassa olevat matkailualan yritykset tarvitsevat Matkailuyritysten valmentajan erikoistumisopintojen tarjoamaa osaamista, koska suuri osa matkailuyrittäjistä siirtyy matkailuun muilta palvelualoilta, teollisuudesta tai suoraan alkutuotannosta. Muilta aloilta hankittu osaaminen ei yleensä riitä menestykseen toisella osaamisalueella joten onnistuminen matkailuyrittäjänä vaatii monipuolista alan erityisosaamista. Käytännössä koettu ongelma koettiin esimerkiksi maaseutumatkailussa 2000- luvun alussa, jolloin maatalouden alkutuotannosta siirtyi monta toimijaa maaseutumatkailun yrittäjiksi. Maatalouden parissa käytössä olleet toimintamallit tulivat esiin eri yhteyksissä. Kun mietittiin esimerkiksi, miksi uudet matkailuyrittäjät eivät koe myyntiä ja markkinointia mielekkäänä, kävi ilmi, että maataloudessa heidän ei ollut tarvinnut huolehtia viljan tai karjan myymisestä. Riitti että he kasvattivat karjan tai lypsivät maidon. Muut toimijat hakivat tuotteet maatilalta ja veivät ne jatkojalostukseen.

4.2 Matkailuyritysten valmentajan erikoistumisopintojen opetussuunnitelman tekoprosessista

Jyväskylän ammattikorkeakoulussa opetussuunnitelman kehittämisen lähtökohtana on koulutuksen perustehtävä.

”Ammattikorkeakoulujen tehtävänä on antaa työelämän ja sen kehittämisen vaatimuksiin sekä tutkimukseen ja taiteellisiin lähtökohtiin perustuvaa korkeakouluopetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin, tukea yksilön ammatillista kasvua ja harjoittaa ammattikorkeakouluopetusta palvelevaa sekä työelämää ja aluekehitystukevaa ja alueen elinkeinorakenteen huomioonottavaa soveltavaa tutkimus- ja kehitystyötä.” (4 § 1 mom.)

Perustehtävän vastaavuuden lisäksi matkailuyrityksen valmentajan opetussuunnitelman taustalla on siis tarvelähtöinen ajattelu matkailun tulevaisuudesta. Matkailun toimikentän eri strategiat samoin kuin kuluttajista saatavat tulevaisuustiedot peilaavat matkailukentän tulevaisuutta ja siellä vaadittavaa osaamista. Matkailuyrityksen valmentajan

¹⁹ Ahonen & Ruponen 2007

²⁰ Francialli, 2007

²¹ Suomen matkailustrategia vuoteen 2020 & toimenpideohjelma vuosille 2007-2013

²² Keski-Suomen matkailuelinkeinon strategia 2010 & toimenpideohjelma 2006-2010

²³ Etelä-Pohjanmaan Matkailustrategia ja toimenpidesuunnitelma vuosille 2007 - 2013

erikoistumisopintojen myötä opiskelija oppii soveltamaan kontakteilla kuultu informaatio kentällä oleviin yrityksiin.

4.3 Matkailuyritysten valmentajan erikoistumisopintojen opetussuunnitelman kirjoittaminen

Jyväskylän ammattikorkeakoulun ammatillisten erikoistumisopintojen suunnittelun pohjana ovat Korkeakoulujen arviointineuvoston erikoistumisopintojen arviointikriteerit²⁴ samoin kuin Jyväskylän ja Seinäjoen Ammattikorkeakoulujen työelämän kehittämistä koskevat linjaukset ja laadunvarmistusjärjestelmän mukaiset toiminnot.

Kun aloin kirjoittaa Matkailun valmentajan erikoistumisopintojen opetussuunnitelmaa en joutunut aloittamaan aivan tyhjältä pöydältä. Sain käsiini muutamia aiemmin toteutettujen MARATA:n järjestämien erikoistumisopintojen opetussuunnitelmia, joista näin yleiskuvan siitä miltä opetussuunnitelmat ovat näyttäneet ja mitä ne ovat pitäneet sisällään. Aiempien erikoistumisopintojen lisäksi sain käsiini Tampereen Ammattikorkeakoulun Konsultoinnin erikoistumisopintojen opetussuunnitelman. Matkailuyrittäjän valmentaja koulutuksen ollessa lähellä konsultoinnin periaatteita, tämän tyyppinen benchmarkkaus²⁵ tuntui mielekkäältä ja tarkoituksen mukaiselta.

Mielenkiintoisen lisän matkailuyrityksen valmentaja erikoistumisopintojen toteuttamiseen ja opetussuunnitelman tekemiseen liittyi Seinäjoen ammattikorkeakoulun ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun yhteistyöhön. Seinäjoen talousalueella oli tarve toteuttaa erikoistumisopinnot, mutta heiltä puuttui koulutuksen toteuttamiseen tarvittavat aloituspaikat. Sen pohjalta Seinäjoki otti yhteyttä Jyväskylän ammattikorkeakoulussa MARATA yksikköön ja pyysi, että MARATA toteuttaisi erikoistumisopinnot yhteistyössä Seinäjoen kanssa. Ajatuksena oli, että MARATA ns. lainaisi omasta aloituspaikkakiintiöstään Seinäjoen käytettäväksi siten, että seinäjokelaiset saattoivat markkinoida koulutusta omalla alueellaan. Tämän pohjalta käydyissä neuvotteluissa sovittiin, että koulutukseen tulisi n. kymmenen opiskelijaa molemmilta maakunnallisilta alueilta.

Niin Keski-Suomessa kuin Etelä-Pohjanmaallakin oli havaittu vuosien saatossa, että matkailuun tehdään päätöksiä monesti sellaisten toimijoiden toimesta, joilla ei ole matkailun substanssin tuntemusta. Tällaisia ovat mm. maakunnalliset kehittämis- ja

²⁴ Korkeakoulujen arviointineuvosto

²⁵ Aidoimmillaan benchmarkkaus on huomattavasti monipuolisempi, esim. haastattelut sisältävä tapa tutustua vieraiden organisaatioiden toimintaan

rahoitusviranomaiset, kuten seutukunnat, maakuntaliitot ja alueelliset TE – keskuskeskukset jotka päättävät mm. matkailuhankkeiden rahoittamisesta ja hallinnoinnista. Jyväskylän ammattikorkeakoulun MARATA:lla ja Seinäjoen ammattikorkeakoulun täydennyskoulutusyksiköllä oli halu muuttaa tilanne ja keskinäisen dialogin kautta yhteinen tavoitetaso oli löytynyt.

On selvää, että kun kahden kaupungin ja kahden koulutusorganisaation toimijat alkavat tekemään yhteistyötä yhteisen koulutuskokonaisuuden järjestämiseksi, toimijoiden tulee tavata toisiaan aktiivisesti sen lisäksi että yhteyttä pidetään puhelimitse ja sähköpostitse. Tapaamisia pidettiin vuorotellen Jyväskylässä ja Seinäjoelle kuusi kertaa. Välillä kuljettiin autolla ja välillä junalla. Sinänsä olikin hyvä, että erikoistumisopintojen sisältö ei ollut matkailun ja ilmastonmuutokseen liittyvää, sillä silloin auton käyttöä olisi täytynyt perustella muutenkin kuin matkanteon jouhevuudella.

Tapaamisten yhteydessä asialistoilla oli kustannuksiin, velvollisuuksiin ja vastuisiin liittyvät asiat ja muilla yhteydenpitovälineillä hoidettiin koulutuspaikkoihin ja opetuksen sisältöön liittyvät tekniset asiat. Jyväskylässä tehtiin opetussuunnitelman yleisosaa itseni ja projektiassistentti Petra Blinnikan toimesta. Seinäjoella samoin kuin Jyväskylässä itseni, Blinnikan ja silloisen kehittämispäällikön, nykyisen vt. palveluliiketoiminnan yliopettaja Maisa Kuhan toimesta mietittiin kontaktipäivien sisältöä, kouluttajia ja kontaktille sopivaa kirjallisuutta. Opetussuunnitelman eri versioiden lennellässä bittiavaruudessa Jyväskylän ja Seinäjoen välillä yhteistoiminnallinen elementti luonnollisesti syveni. Kun vielä erikoistumisopintojen ensimmäisen kontaktipäivä samoin kuin muutkin vuoden aikana pidettävät kontaktit jaettiin siten, että Jyväskylän ja Seinäjoen edustajat jakoivat päivän keskenään niin kouluttajien kuin osallistujienkin suhteen, matkailuyrityksen valmentajan erikoistumisopintojen toteuttamista voidaan pitää mallina toimivasta yhteistyöstä.

5. OPPIMISEN MALLI MATKAILUYRITYSTEN VALMENTAJAN ERIKOISTUMISOPINTOJEN OPETUSSUUNNITELMATYÖN TUKENA

Matkailuyrityksen valmentajan erikoistumisopintojen osallistujan oletetaan lähtökohtaisesti edustavan henkilöä, joka oppimisessa hyödyntää kokemusmaailmaansa ja sosiaalista ympäristöään. Kokemuksellisuus²⁶ ja sosiaali konstruktivinen oppimistapa soveltuu hyvin erikoistumisopintoihin soveltuvaksi oppimistyyliksi. Kokemuksellisuus on luontevaa koska opiskelijoilta edellytetään MARATA –alan aiempaa koulutusta. Lisäksi matkailuyritysten

²⁶ Experiential Learning (C. Rogers)

valmentajan erikoistumisopinnoissa tietoa tulee analysoida systemaattisesti, joten oppijoilta voidaan edellyttää kokemustensa kautta peilattavaa uuden tiedon soveltamista.

Oletus siitä, että opinnoissa hyödynnetään kokemusmaailmaa ja sosiaalis – konstruktivististä oppimista perustuu siihen, että osa opiskelijoista erilaisista taustoistaan johtuen hyödyntää teoreettista tietoa omiin kokemuksiinsa peilaten. Toisaalta opetustilanteissa käytävillä opiskelijoiden ja kouluttajien välisillä dialogeilla voi olla opettava lopputulos jollekin opiskelijalle, joka ei ehkä ole ajatellut asioista samalla tavalla. Jos uuden ajatuksen saanut opiskelija soveltaa uutta ajatusta käytäntöön ja huomaakin sen toimivan, kokemuksellisuus ja sosiaalis- konstruktivinen oppiminen ovat toisiinsa kietoutuneina.

Kaikille yhteistä tietoa ei todennäköisesti voida soveltaa sellaisenaan myöskään kaikkien opiskelijoiden kehittämishankkeen kohteisiin. Jossakin kehittämishankkeen kohteessa tarvitaan suurempaa osaa opetustilanteessa saadusta uudesta tiedosta kuin toisessa kohteessa. Tällainen tarpeellisen tiedon suhteellisuus voi tulla esiin markkinoinnissa tai matkailun logististen järjestelmien kohdalla. Koska saatava tieto on luovaa tietoa, entisen tiedon ja taidon pohjalle rakentuva uusi oppiminen ohjaa myös opiskelijan itseohjautuvuutta.

5.1.Oppimisen siirtäminen käytäntöön

Jyväskylän Ammattikorkeakoulussa on siirrytty opettamisessa kompetenssiperusteisiin sisältöihin. Kun kompetenssillä tarkoitetaan yleisessä kielessä kykyä tehdä jotain, niin opetuksen pääpaino ole siinä mitä opettaja kertoo oppilaille aiheesta, vaan siinä, mitä oppilaat opettajan antamalla tiedolla osaavat tehdä.

Tämän voitaneen nähdä myös osana tiedon toiminnallistamista. Tiedon toiminnallistamisessa yksinkertainen malli on, että kun opiskelija oppii uuden asian tai uuden näkökulman vanhasta asiasta, hänellä olisi mahdollisuus soveltaa tietoa välittömästi esimerkiksi koulumaailmasta irrallaan olevaan tilanteeseen, kuten olemassa olevan yrityksen toimintoihin. Yrityksen toiminnot kehittyisivät ja tieto olisi siirretty oppilaitosympäristöstä sen ulkopuoliseen toimintaan eli käytäntöön.

Käytännön toiminnan lopputulosta arvioitaessa voidaan helposti päätellä, mikä hyöty teoreettisesta tiedosta käytäntöön on ollut. Puhuttaessa tämän tyyppisestä kokemuksellisesta oppimisesta oppimisen prosessi muodostuu mielenkiintoiseksi. Aikuisista puhuttaessa ideaalitalanne oppimisen suhteen olisi opiskelija joka käy opintojen aikana töissä ja tekee

sellaista työtä, jossa oppilaitoksesta saatava tieto olisi hyödynnettävissä. Opiskelijat voisivat reflektoida oman työpaikkansa toimintoja kaikissa oppimistilanteissa.

Kun kokemuksellista oppimisprosessia katsotaan nuorten opiskelijoiden kannalta, opin soveltaminen käytäntöön muuttuu haasteelliseksi. Ammattikorkeakouluopiskelijoilla on kaksi 10 viikon mittaista käytännön työharjoittelujaksoa. Ongelma nykyisten kaltaisissa harjoittelujaksoissa on, että työharjoittelut voivat konkretisoitua jopa vuosi opintojakson, kuten markkinoinnin jälkeen. Se kuinka markkinointiin liittyvät opit ovat sisäistetty ja miten opiskelijat pääsisivät ylipäänsä toteuttamaan oppimaansa vieraan henkilön omistamassa tai hallinnoimassa yrityksessä, on täten haaste. Jyväskylän Ammattikorkeakoulussa olevassa Tiimiakatemiassa²⁷ opiskelijat muodostavat heti opintojen alkamisen jälkeen osuuskuntia ja alkavat harjoittamaan liiketaloutta opintojen rinnalla. Mutta ne opiskelijat jotka eivät ole Tiimiakatemiassa, ovat muiden tukitoimien varassa. Lähtökohtaisesti Ammattikorkeakouluilla ei ole omia yrityksiä joihin opiskelijat voisivat ns. tehdä opintoja.

5.2. Erikoistumisopintojen suhde tiedon siirtämisessä käytäntöön

Sellaisen organisaatioverkoston luominen, joissa opiskelijoilla olisi mahdollisuus soveltaa kirjoista saatavaa tietoa käytäntöön tulee oleelliseksi. Mutta vaikka myönteisen organisaatioverkoston luomisessa onnistuttaisiinkin, niin kokemukselliseen oppimiseen tarvittava tiedollinen ristiriita ei ole vielä ratkaistu. Eli yrittäjä on saattanut panostaa markkinointiin ja todennut, että panostuksista huolimatta asiakkaita ei ole tarpeeksi. Jos yrittäjä siinä tilanteessa lähtee etsimään uutta tietoa tehostaakseen markkinointituloksiaan, yrittäjä on kohdannut tiedollisen ristiriidan. Tiedollinen ristiriita auttaa niin yksilöitä kuin organisaatioita uuden toiminnan omaksumisessa, mutta yksilöt eivät aina edes halua kohdata ristiriitoja itsensä ja todellisuuden välillä. Ristiriitojen käsittely voi olla raskasta ja aikaa vievää, ja ratkaisuihin voi liittyä arkojakin asioita, oman osaamisen tunnustamisesta lähtien. Organisaatioissa ristiriitojen ratkaisut nykyisessä kvartaalitaloudessa hoidetaan tiedotusvälineistä saadun kuvan perusteella liian usein irtisanomisilla. Pienempien yritysten arki ei mene kvartaalitalouden mukaan, mutta yhteistä niillekin, että ne eivät välttämättä näe omia kehittämistarpeitaan.

²⁷ Tiimiakatemiaan liittyvä kirjoitus perustuu omakohtaisiin kokemuksiin Tiimiakatemiasta syksyn 2007 aikana, kun osallistuin JAMK:n henkilökunnalle suunnattuun Yrittäjyyskoulutukseen.

Erikoistumisopintojen ollessa monesti oppilaitoksen ulkopuolisesta organisaatioista lähtevä, voidaan olettaa, että tiedollinen ristiriita on havaittu erikoistumisopinnot tilaavassa organisaatiossa ja erikoistumisopinnoilla ristiriita pyritään ratkaisemaan. Jos erikoistumisopiskelija ei ole työsuhteessa yritykseen tai organisaatioon, tiedollisen ristiriidan haaste kasvaa. Toki on mahdollista, että opiskelija oppii aiemman työuransa kokemuksia peilaamalla, mutta lopputyönä tehtävän kehittämistehtävän tarkoitus on viimekädessä toimia tiedollisen ristiriidan varmistajana. Kehittämistehtävää varten opiskelijan tulee sopia yhteistyöstä organisaation kanssa johon kehittämistehtävä tehdään.

Erikoistumisopinnoissa toiminnan reflektointi²⁸ on luontevaa kehittämishankkeena olevaan kohteeseen. Palautetta saa ideaalitulanteesta muilta opinnoissa olevilta opiskelijoilta ja itse kohteelta johon erikoistumisopintojen kehittämishanke tehdään. Jotta vertaistuki olisi mahdollisimman tehokas, erikoistumisopinnoissa tulee päästä suoraan dialogi- muotoiseen opiskeluun. Koska opiskelija ja organisaation omistaja tai hallinnoija eivät ole monestikaan yksi ja sama persoona, toiminnan reflektointi ei tapahdu automaationa. Reflektointi edellyttää aktiivista kanssakäymistä toimijoiden välillä. Erikoistumisopinnoissa olevaa reflektoinnin haastetta voidaan opiskelijoiden kesken pienentää tekemällä töitä ryhmissä, mutta opiskelijan ja kehittämiskohteen välillä voi olla useita kilometrejä, joka luo paineita aktiiviseen liikkumiseen ja keskinäiseen yhteydenpitoon.

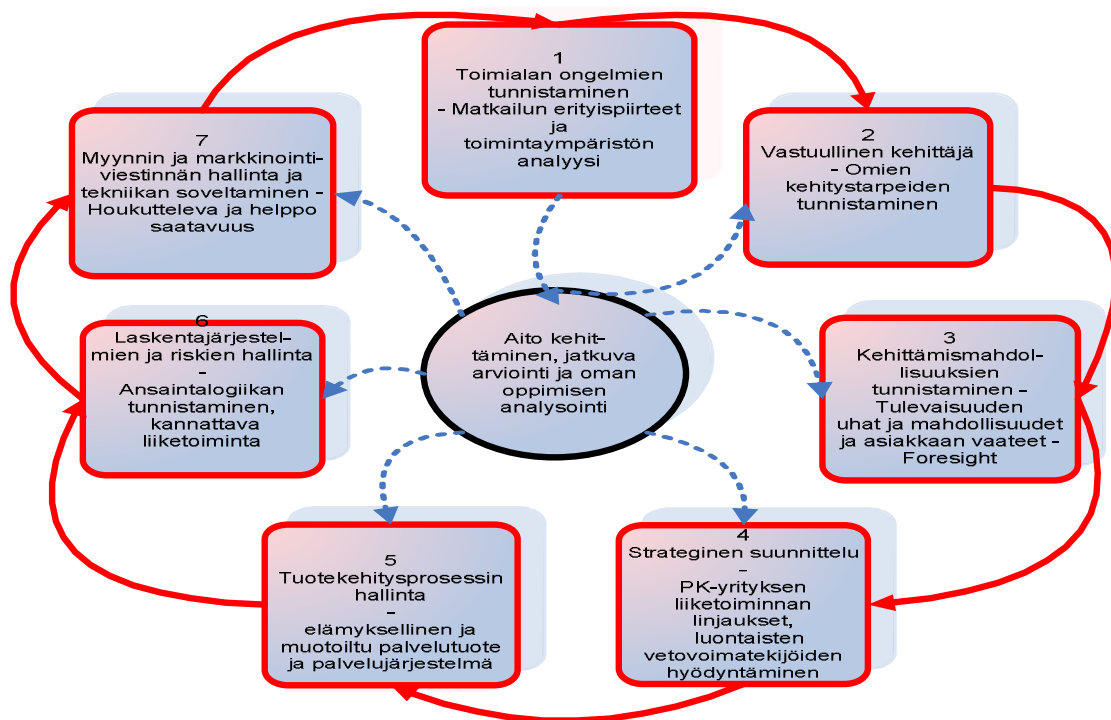
Kokemuksellisen oppimisen soveltaminen erikoistumisopintoihin on tiimiakatemiaalaisen ja muun opiskelijamallin välimaastossa. Erikoistumisopintoihin hakeutuvat henkilöt ovat pääsääntöisesti suorittaneet jonkun korkeakoulututkinnon. Näin ollen erikoistumisopinnot ovat pääsääntöisesti tiedon päivittämistä tai syventämistä varten. Mutta koska opiskelijat ovat jo valmiiksi työelämässä, heillä on ideaalitulanteessa mahdollisuus siirtää opinnoissa syntyvä tieto edustamaansa yrityksen käytäntöön opintojen edetessä. Toisaalta mallista ei tarvitse puhua edes ideaalitulanteena, sillä erikoistumisopintojen lopputyönä tehtävä kehitystehtävä tulee soveltaa jonkun olemassa olevan yrityksen toimintaan.²⁹ Tällöin erikoistumisopintojen tiedon toiminnallistaminen pääsee toteutumaan myös niiden opiskelijoiden kohdalla joiden motiivit koulutukseen osallistumiseen liittyvät uran vaihtoon.

²⁸ Kts. Liitteenä oleva Kolbin oppimismalli (liite 4)

²⁹ Kts. liitteenä oleva Opetussuunnitelma (liite 1)

6. MATKAILUYRITYSTEN VALMENTAJAN ERIKOISTUMISOPINTOJEN ”PUNAINEN LANKA”

Matkailuyritysten valmentajan ammatillisten erikoistumisopintojen opintosisällöistä on muodostettu kokonaisuus, joka tarjoaa opiskelijalle mahdollisuuden kehittää osaamistaan loogisesti etenevissä ja toisiaan tukevilla osakokonaisuuksissa. Punaisena lankana opinnoissa on yritysten systemaattisen kehittämiskulun seuraaminen. Opinnot alkavat perehtymällä matkailun toimialan ja toimintaympäristön nykytilaan sekä tunnistamalla markkinoista ja toimintaympäristöistä nousevat haasteet ja mahdollisuudet. Tunnistettuaan haasteet opiskelijat analysoivat omaa osaamistaan suhteessa ongelmien ratkomiseen tarvittaviin kompetensseihin. Tunnistettuaan oman koulutustarpeensa opiskelijat perehtyvät kehittäjäntyön yhteiskunnallisiin ja yksilöllisiin vastuisiin. Matkailuyrityksen kehittämisprosessin eri toimintoihin ja työkaluihin opiskelijat perehtyvät toiminto toiminnolta - strategisesta suunnittelusta elämystuotteiden ekauppaan. Valmentajakompetenssiensa kehittymistä osallistujat arvioivat koko opiskelun ajan. Opintoihin liittyvä yhden yrityksen kehittämissuunnitelman laatiminen nivoo opiskelun eri osiot paketiksi, joka toimii kehittämissimerkkinä opiskelijoille opintojen jälkeenkin.

KUVA 1 Erikoistumisopintojen punainen lanka

7. MATKAILUYRITYSTEN VALMENTAJAN ERIKOISTUMISOPINTOJEN OSA-ALUEET

ORIENTOIVAT OPINNOT JA ARVIOINTI	3 op
☐ Orientoivat opinnot ja arviointi	3 op
AMMATILLISET YDINOPINNOT	17 op
☐ Valmentajan rooli ja tehtävät	3 op
☐ Pk-yritysten strategioiden suunnittelu ja toteutus	3 op
☐ Palvelujärjestelmät ja tuotekehitys	4 op
☐ Vastuullinen liiketoiminta	4 op
☐ Markkinointiviestintä ja jakelukanavat	3 op
KEHITTÄMISHANKE	7 op
☐ Kehittämishanke	7 op
VALINNAISET OPINNOT	3 op

(op= opintopiste; yksi opintopiste vastaa keskimäärin 27 tuntia opiskelijan työtä)

8.MATKAILUYRITYSTEN VALMENTAJAN ERIKOISTUMISKOULUTUKSEN TOTEUTTAMINEN

Koulutus toteutetaan monimuoto-opetuksena ja se on mahdollista suorittaa työn ohessa noin vuodessa. Koulutus alkaa 13.9.2007 ja päättyy 13.9.2008. Koulutuksen kokonaislaajuus on 30 opintopistettä, mikä tarkoittaa keskimäärin 800 tuntia opiskelijan työnä.

Koulutus sisältää kaikille yhteisen kontaktiopiskelun lisäksi itsenäistä opiskelua sekä kehittämishankkeen. Kaikille yhteisiä kaksipäiväisiä kontaktiopiskelujaksoja on yhteensä seitsemän (yhteensä 112 tuntia). Lisäksi koulutukseen kuuluu valinnaisia opintoja, jotka osallistuja suorittaa henkilökohtaisen opintosuunnitelmansa mukaisesti.

Opintojen optimaalinen suoritus aika päättyy 30.9.2008. Mikäli osallistuja ei saa suoritettua opintojaan 30.9.2008 loppuun mennessä, hänen on anottava lisäaikaa koulutuksen järjestäjältä opintojen loppuunsaattamiseksi. Vapaamuotoisessa anomuksessa on oltava suunnitelma, miten ja missä ajassa osallistuja suorittaa opintonsa loppuun. Opinnot voi päättää puolen vuoden kuluessa opintojen optimaalisesta päättymispäivämäärästä.

Mikäli opiskelija keskeyttää opintonsa, on hänen ilmoitettava siitä kirjallisesti koulutusassistentille Petra Blinnikalle.

9. OPINTOJEN AJOITUSSUUNNITELMA

SYKSY 2007	KEVÄT 2008
Orientoivat opinnot ja arviointi	Ammatilliset ydinopinnot
Ammatilliset ydinopinnot	<ul style="list-style-type: none">• Palvelujärjestelmät ja tuotekehitys• Vastuullinen liiketoiminta• Markkinointiviestintä ja jakelukanavat
<ul style="list-style-type: none">• Valmentajan rooli ja tehtävät• Pk-yritysten strategioiden suunnittelu ja toteutus	
Valinnaisia opintoja henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaan	Valinnaisia opintoja henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaan
Kehittämishankkeen aloitus	Kehittämishankkeen työstämistä ja raportointi
	Oman oppimisen ja koulutuksen arviointi

10. OPPIMISEN ARVIOINTI

Opintokokonaisuudet arvioidaan asteikolla 0-5 tai hyväksyty-hylätty. Arviointi suoritetaan suhteessa opintojaksoille asetettuihin tavoitteisiin. Arvioinnin tavoitteena on edistää opiskelua ja vahvistaa positiivisia oppimiskokemuksia. Kehittävä palaute suorituksista annetaan opiskelijalle joko kirjallisesti tai palautekeskustelussa. Myös osallistujan itsearviointi on keskeinen osa oppimisprosessia.

11. KOULUTUKSEN LAADUN VARMISTAMINEN JA KEHITTÄMINEN

Koulutusta arvioidaan suunnitelmallisesti osallistujaryhmän kirjallisten ja suullisten palautteiden kautta. Palautetietoa kerätään kirjallisesti kahden välipalautteen ja loppupalautteen avulla. Lisäksi palautetta kysytään osallistujilta myös henkilökohtaisissa ohjauskeskusteluissa. Saatu palautetieto käsitellään opintojen toteuttamisesta vastaavan tiimin kanssa ja palautetieto otetaan huomioon opintojen jatkokehittämisessä.

12. POHDINTAA

Ensikertalaisena prosessissa mukana olo oli erityisen opettavaista, sillä siinä missä prosessin myötä tapasi uusia ja vanhoja³⁰ tuttuja, niin opin koulutuksen kokonaisuuden hallinnasta uuden luvun. Aiemmin olen saanut olla oppijan roolissa, jolloin opetussuunnitelman sisäiseen logiikkaan ei ole tarvinnut puuttua. Sisäistä logiikkaa olen saattanut pohtia itsekseni, mutta varsinaisia toimia opetussuunnitelman sisäisen logiikan kehittämiseksi en ollut päässyt tekemään. Matkailuyrittäjän valmentajan opetussuunnitelman tekeminen pakotti miettimään koulutusta kokonaisvaltaisemmin ottamalla huomioon oppimisen eri osa-alueet ja tasot, kuten miten edellinen kontakti toimii valmistavana tasona seuraavan tason oppimiselle. Miten esimerkiksi alueellisten matkailustrategioiden soveltaminen käytäntöön edellyttää strategian tunnistamisen jälkeen hallintotapojen tuntemista. Käytännössä tällainen tilanne tulee silloin kun matkailun myyntiorganisaatiot ovat organisoituneet kuntarajojen mukaan. Jos kuntarajan toisella puolella oleva yrittäjä haluaisi saada tuotteitaan kuntarajan toisella puolella myyntiin, yrittäjä saattaisi joutua maksamaan kolminkertaisen hinnan myyntikansioon pääsemiseksi verrattuna kuntarajan ”oikealla” puolella olevaan yrittäjään. Eli jos tuotteet olisivatkin alueellisten tavoitteiden mukaisia, niin pahimmassa tapauksessa tuotteen pääseminen

³⁰ Toimin 2000 – luvun alussa pari vuotta Etelä-Pohjanmaalla tehtävässä jossa tutustuin osaan Seinäjoen toimijoista

aktiivisen myynnin pariin voi olla kiinni kunnallispolitiikoista jotka päättävät kunnallisista liittymistä ylikunnallisiin organisaatioihin, kuten matkailun myyntiorganisaatioihin.

Kun matkailuyrittäjän valmentajan koulutuksessa luonnollisesti puhutaan myös niistä asioista joita itse en opeta, kuten taloushallintoa, ymmärryksen oppimisen kokonaisvaltaisuudesta koki uuden alun. Erikoistumisopintojen rooli koulutuskentässä aukeni aivan uudella tavalla ja opin ymmärtämään erikoistumisopintojen hyödyn ammatillisen pätevyyden kehittämisessä.

LÄHTEET:

Ahonen M & Ruponen J: 2007, Maaseutumatkailun kehittäminen Keski-Suomessa 2000 – 2013, Jyväskylän Ammattikorkeakoulun julkaisuja 70

Ammattikorkeakoulut Bolognan tiellä, 2007, ARENE ry

Beaumie Kim, Social constructivism, 21.12.2007, osoitteessa http://projects.coe.uga.edu/epltt/index.php?title=Social_Constructivism#What_is_Social_Constructivism.3F

Bolognan prosessi 31.10.2007 osoitteessa <http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/artikkelit/bologna/index.html>

Cooper Chris, (toim.) 2003, Aspects of Tourism, 8 : Classic Reviews in Tourism, Channel View Publications

Etelä-Pohjanmaan matkailustrategia ja toimenpidesuunnitelma vuosille 2007 – 2013, 14.12.2007, osoitteessa <http://192.98.64.131/web/matko/Matkailustrategia.pdf>

Eurooppa eläköityy eri tahtiin osoitteessa, 30.10.2007 http://www.stat.fi/tup/tietotrendit/tt_01_05_nieminen.html

Frangialli Francesco, 2007, Tourism can help in Global Action on Climate Change and Poverty 14.12.2007 osoitteessa http://www.unwto.org/media/news/en/press_det.php?id=1581&idioma=E

Kari Jouko, (toim.), 1994, Didaktiikka ja opetussuunnittelu, WSOY

Keski-Suomen matkailuelinkeinon strategia 2010 & toimenpideohjelma 2006-2010, 14.12.2007, osoitteessa <http://www.keskisuomi.fi/filebank/1108-matkailustrategia2010.pdf>

Kolb's model of learning, Jyväskylän ammatillisen opettajakorkeakoulun intranetti, 28.10.2007 osoitteessa <http://generation.jamk.fi>

Korkeakoulujen arviointineuvosto, 14.12.2007, osoitteessa www.kka.fi/erikoistumisopinnot

National Research Council, (toim.), 2004, Miten opimme, aivot, mieli, kokemus ja koulu, WSOY 2004

Nummenmaa Raija, 2003, Opetuksen ja oppimisen suunnitteluprosessi, 17.12.07, osoitteessa www.uta.fi/hallintokeskus/ok/tutkintorakenneuudistus/ops1/suunnitteluprosessi.pdf

Panhelainen Mauri, JAMK Opetussuunnitelma 2004 – 2005

Panhelainen Mauri (toim.), 2007, Kokeilua, Kehitystyötä, Tuloksia, Jyväskylän ammattikorkeakoulun alkuvaiheen tarina, Jyväskylän Ammattikorkeakoulun julkaisuja 81

Ojasalo Katri, 2007, Laurean osaamista ja palveluinnovaatioita tuottava juonneopetussuunnitelma, 21.12.2007, osoitteessa <http://opko.laurea.fi/viestinta/tk-toiminta/juonne-opetussuunnitelma.pdf>

Opetussuunnitelman blokki malli, 17.12.2007 osoitteessa <http://www.oulu.fi/w5w/tyokalut/opstyo/blokkimalli.html>

OPM valmistelea ammatillisesti suuntautuneen aikuiskoulutuksen kokonaisuudistusta, 30.10.2007 osoitteessa www.edu.fi/pageLast.asp?path=498,528,52125,72007

Rogers C., Experiential Learning, 21.12.2007, osoitteessa <http://tip.psychology.org/rogers.html>

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 15.5.2003/352 , 14.12.2007, osoitteessa <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030352>

Valtakunnallinen matkailustrategiatyöryhmä, pj. Erkki Virtanen, 2006, Suomen matkailustrategia vuoteen 2020 & toimenpideohjelma vuosille 2007-2013, ISBN 951-739-005-4

LIITE 1 MATKAILUYRITYKSEN VALMENTAJAN OPETUSSUUNNITELMA

Orientoivat opinnot ja arviointi, 3 op

Tavoite:

Tavoitteena on, että osallistuja tunnistaa oman asiantuntijuutensa ja sen kehittämistarpeet sekä asettaa itselleen realistiset oppimistavoitteet. Hän perehtyy erikoistumisopinnot opetussuunnitelmaan ja laatii 30 opintopisteen laajuisen oman oppimisprojektinsa. Osallistuja pystyy käyttämään tietotekniikkaa ja R5-oppimisympäristöä opiskelun apuvälineenä sekä saa valmiuksia tiedonhankintaan. Osallistuja reflektoi syvällisesti omaa valmennusfilosofiaansa ja -taitojaan sekä lisää omaa itsetuntemustaan, jota pyritään kehittämään koko opintojen ajan. Koulutusprosessi nähdään siis myös oman oppimisen prosessina.

Sisältö:

- Opintojen tavoitteet, sisällöt ja toteutus
- Oman oppimisprojektin laatiminen
- Tietotekniikka ja R5-oppimisympäristö opiskelussa
- Tiedonhaku
- Itsetuntemus
- Oman oppimisen arviointi
- Koulutuksen arviointi

Opetusmenetelmät:

luennot, pienryhmätyöskentely, itsenäinen opiskelu, vertaisarviointi, verkkotyöskentely

Arviointimenetelmät:

oman oppimisen itsearviointi, kouluttajien arviointi

Arviointi:

Hyväksytty - hylätty

Vastuuhenkilö:

Maisa Kuha, vt. yliopettaja, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, matkailu-, ravitsemis- ja talousala

Muut asiantuntijat:

Jorma Asunta, lehtori, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, matkailu-, ravitsemis- ja talousala
Birgitta Kurvinen, tietopalvelusihteeri, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Kirjasto
Anne Nurminen, lehtori, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Kielikeskus

Kirjallisuus:

Otala, L. 2001. Osaajana opintiellä: opas elinikäisen oppimisen matkalle. Helsinki: WSOY.
Sydänmaalakka, P. 2006. Älykäs itsensä johtaminen: näkökulmia henkilökohtaiseen kasvuun. Helsinki: Talentum.
Ruuska, K. 2007. Pidä projekti hallinnassa: suunnittelu, menetelmät, vuorovaikutus. Talentum.
Peters, T. 2007. Menestyjän muotokuva. Talentum.

AMMATILLISET YDINOPINNOT, 17 op

Valmentajan rooli ja tehtävät, 3 op

Tavoite:

Opiskelija muodostaa kokonaisvaltaisen näkemyksen matkailuyritysten kehittäjän roolista ja toimii yritysvalmentajana vastuullisesti. Hän kehittää yritystoimintaa yhteiskunnallisten velvoitteiden ja lakien mukaisesti. Kehittäjänä hän valmentaa eettisesti vastuullisesti ja kestäväen kehityksen periaatteita noudattaen. Opiskelija tunnistaa toimintaansa liittyvät taloudelliset riskit ja ohjaa yrittäjiä riskienhallintaan.

Opiskelija kehittää jatkuvasti itseään ja hankkii uusinta tutkittua tietoa ja soveltaa sitä kehittämistyössään. Hän hyödyntää parhaita mahdollisia työkaluja kehittämistyössään. Kehittäjänä hän toimii tulevaisuusorientoituneesti ja seuraa alansa kehitystä aktiivisesti.

Sisältö:

- Tiedon hankinta ja hallinta
- Oman osaamisen kehittäminen
- Valmentajan toimenkuva
- Konsulttityön eettiset periaatteet
- Matkailun kestävä kehitys
- Ennakointi ja riskienhallinta

Opetusmenetelmät:

luennot, pienryhmätyöskentely, itsenäinen opiskelu, vertaisarviointi, verkkotyöskentely

Arviointimenetelmät:

oman oppimisen itsearviointi, kouluttajien arviointi

Arviointi:

0-5

Vastuuhenkilö:

Maisa Kuha, vt. yliopettaja, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, matkailu-, ravitsemis- ja talousala

Muut asiantuntijat:

Arja Kortesuoma, projektipäällikkö, Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Tuija Pitkäkös, lehtori, Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Sirpa Välilehto, lehtori, Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Riku Lehtinen, liikkeenjohdon konsultti, Tuloksentekijät Oy

Kirjallisuus:

Matkailun edistämiskeskus. 2006. Matkailuyrityksen kansainvälistymisopas. Saatavissa verkossa sivuilla www.visitfinland.com.

Matkailun edistämiskeskus. 2006. Matkailu vuonna 2020 – faktaa ja fiktiota. Saatavissa verkossa sivuilla www.visitfinland.com.

Hemmi, J. 2005. Matkailu, ympäristö, luonto. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

PK-yritysten ennakkoinnin käsikirja (Toim. Mika Mannermaa), ESR-julkaisu 77/2000. Julkaistu myös netissä osoitteessa:
<http://www.mol.fi/esf/ennakointi/kasikirja/esittely.html>

Jensen, R. 1999. The Dream Society: how the coming shift from information to imagination will transform your business. McGraw-Hill Professional.

Pk-yritysten riskien hallinta –sivusto: <http://www.pk-rh.com/>

Pietiläinen, T. 2007. Tiedon kauppiaat, asiantuntijat yrittäjinä. WSOY.

Rope, T. 2006. Menesty konsulttina, konsultoinnista kukoistavaa liiketoimintaa. Talentum Media Oy.

Viitala R. 2005. Johda osaamista. Osaamisen johtaminen teoriasta käytäntöön. Infor Oy.

Pk- yritysten strategioiden suunnittelu ja toteutus, 3 op

Tavoite:

Opiskelija oppii tunnistamaan suomalaisen yrittäjyyden ongelmat ja menestystekijät. Hän osaa kerätä sekä asiakas- että talousnäkökulmasta matkailuyrityksen kehittämisen kannalta merkittävää tietoa ja analysoi sitä. Analysoimaansa tietoa sekä ennakointitietoa hän osaa hyödyntää osallistuessaan pk-yritysten strategiseen suunnittelutyöhön. Strategioiden pohjalta hän oppii tekemään käytännönläheisiä ja asiakaslähtöisiä matkailuyritysten toimintasuunnitelmia ja osaa ohjata yrittäjiä niiden käytäntöön panossa. Hän kykenee arvioimaan suunnitelmien kannattavuuteen ja kilpailuun liittyviä riskitekijöitä. Suunnittelutyönsä hän oppii jäsentämään asianmukaisiin kokonaisuuksiin ja osaa valita eri kehittämiskohteisiin oikeat työvälineet.

Sisältö:

- Kehittämistyökalut
- Toimintasuunnitelmat
- Yritysanalyysi
- Strateginen suunnittelu

Opetusmenetelmät:

luennot, pienryhmätyöskentely, itsenäinen opiskelu, vertaisarviointi, verkkotyöskentely

Arviointimenetelmät:

oman oppimisen itsearviointi, kouluttajien arviointi

Arviointi:

0-5

Vastuhenkilö:

Maisa Kuha, vt. yliopettaja, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, matkailu-, ravitsemis- ja talousala

Muut asiantuntijat:

Tuomas Kuhmonen, maaseutuyrittäjyyden professori, Jyväskylän yliopisto

Kirjallisuus:

Laukkanen, M. (toim.) 2007. Kasvuyritys. Talentum.

Kamensky, M. 2004. Strateginen johtaminen. Gummerus Kirjapaino Oy.

Näsi, J. & Aunola, J. 2004. Strategisen johtamisen teoria ja käytäntö. MET.

Hakanen M. 2004. Pk-yrityksen strategiatyö: menestystekijänä tieto, luovuus ja oppiminen. Multikustannus.

Santalainen, T. 2006. Strateginen ajattelu. Talentum.

Palvelujärjestelmät ja tuotekehitys, 3 op

Tavoite:

Opiskelija oppii tukemaan elämyksellisten yritysverkostojen tuottamien katkeamattomien matkailun palveluketjujen kehittämistä. Hän osaa ohjata tuotekehitysprosesseja, jotka tuottavat toimintaympäristön mahdollisuuksia hyödyntäviä, innovatiivisia matkailupalveluja. Tuotekehitystyössä hän oppii hyödyntämään palvelun muotoilun, teknologian ja elämystuotannon tarjoamia mahdollisuuksia.

Opiskelija osaa kehittää yritysten palvelujärjestelmien laatua ja ohjaa niiden tuotantoprosesseja kustannustehokkaaseen toimintaan. Hän oppii arvioimaan tuotteiden elämyksellisyyttä, esteettisyyttä ja kannattavuutta. Tuotteita hän osaa kehittää ennakoivasta ja asiakaslähtöisestä näkökulmasta. Hän kykenee valmentamaan asiakaspalautejärjestelmien rakentamista ja osaa ohjata niiden tuottaman tiedon hyödyntämistä tuotteiden kehittämisessä.

Sisältö:

- Palvelujärjestelmät ja -prosessit
- Palvelun muotoilu
- Palveluketjut ja verkostoituminen
- Matkailun tuotekehitys
- Matkailun tuotekehitysprosessi
- Laatu

Opetusmenetelmät:

luennot, pienryhmätyöskentely, itsenäinen opiskelu, vertaisarviointi, verkkotyöskentely

Arviointimenetelmät:

oman oppimisen itsearviointi, kouluttajien arviointi

Arviointi:

0-5

Vastuuhenkilö:

Maisa Kuha, vt. yliopettaja, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, matkailu-, ravitsemis- ja talousala

Muut asiantuntijat:

Tuija Pitkääkoski, lehtori, Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Arja Korttesluoma, projektipäällikkö, Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Mika Niskanen, lehtori, Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Kirjallisuus:

Lecklin O. 2006. Laatu yrityksen menestystekijänä. Talentum Media Oy.

Laamanen K. 2001. Johda liiketoimintaa prosessien verkkona: ideasta käytäntöön. Laatukeskus.

Rissanen, T. 2006. Hyvän palvelun kehittäminen. Yrityksen tietopalvelu Oy.

Bell, C. 2006. Huippupalvelun johtaminen. Rastor Oy Ab.

Boxberg, M. & R. Komppula (2005). Matkailuyrityksen tuotekehitys. Helsinki:Edita.

Fitzsimmons, J. A. & M. J. Fitzsimmons (2000). New service development: creating memorable experiences. Thousand Oaks: Sage.

Lovelock, C. 2007. Service marketing. Prentice Hall.

Vastuullinen liiketoiminta, 3 op

Tavoite:

Opiskelija oppii valmentamaan matkailun pk-yrityksiä vastuulliseen ja tulokselliseen liiketoimintaan. Hän kykenee analysoimaan yritysten pitkän aikavälin toiminnan kannattavuutta. Rakentamalla yrityksiin taloudellisia seurantajärjestelmiä hän osaa ohjata yrittäjiä vahvistamaan yrityksensä jatkuvaa taloudellista kasvua. Oikean hinnoittelun, kustannusseurannan ja markkinatilanteen seurannan avulla hän kykenee vahvistamaan yritysten kilpailukykyä.

Opiskelija osaa rekrytoida yrityksen liikeidea toteuttavaa henkilöstöä. Hän osaa tehdä työntöön liittyviä sopimuksia ja noudattaa työlainsäädäntöä. Hän kykenee toimimaan vastuullisena työnantajana ja tukemaan henkilöstön työssä viihtymistä ja jaksamista. Kaikessa kehittämistyössä hän osaa ohjata yrittäjiä noudattamaan matkailua koskevia lakeja ja turvallisuussäädöksiä.

Sisältö:

- Taloudelliset seurantajärjestelmät
- Hinnoittelu
- Henkilöstöhallinto
- Sopimusasiat
- Turvallisuus

Opetusmenetelmät:

luennot, pienryhmätyöskentely, itsenäinen opiskelu, vertaisarviointi, verkkotyöskentely

Arviointimenetelmät:

oman oppimisen itsearviointi, kouluttajien arviointi

Arviointi:

0-5

Vastuuhenkilö:

Maisa Kuha, vt. yliopettaja, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, matkailu-, ravitsemis- ja talousala

Muut asiantuntijat:

Ulla Huovinen, oikeustieteen kandidaatti, Master of Laws, UHL Consulting Oy

Ulla Autio, lehtori, Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Seija Pihlajaviita, lehtori, Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Kirjallisuus:

Huovinen, U. 2002. Matkailun lainsäädäntö. Edita Publishing Oy.

Verhelä, P. 2007. Matkailun ohjelmapalvelujen turvallisuus. Edita Publishing Oy.

Huhtala, J. 2004. Majoitusliikkeen turvallisuusriskit ja riskienhallinta. Edita Publishing Oy.

Eskola, A. 2006. Menestys: kannattavuuden hallinnan perusteet. Kustannusosakeyhtiö Otava.

Neilimo, K., Uusi-Rauva E. 2005. Johdon laskentatoimi. Edita Publishing Oy.

Melamies J., Paakkunainen R. 2001. Hotelli- ja ravitsemisalalan taloushallinto. WSOY.

Alhola K., Lauslahti S. 2000. Laskentatoimi ja kannattavuuden hallinta. WSOY.

Vilkkumaa, M. 2005. Talouden apuvälineet johdolle. Yrityskirjat Oy.

www.kuluttajavirasto.fi

Puolamäki, E. 2007. Strateginen johdon laskentatoimi: kasvuyrityksen liiketoiminnan ohjausmenetelmät. Tietosanoma Oy.

Hyväri, E. 2007. Yrittäjästä toimitusjohtajaksi. Avartum.

Markkinointiviestintä ja jakelukanavat, 3 op

Tavoite:

Opiskelija oppii ohjaamaan yritysten elämyksellisyyttä ja palvelumuotoilua hyödyntävien brändien rakentamista. Hän kykenee rakentamaan yrityksen liikeideasta käsin asiakaslähtöisiä markkinointiviestintäsuunnitelmia ja ohjaa yrityksiä niiden toteuttamisessa.

Markkinointiviestinnässä hän osaa hyödyntää asiakashallintajärjestelmiä ja nykyaikaisia monikanavaisia viestintämahdollisuuksia. Jakelukanavat hän osaa valita asiakassegmentin käyttäytymismallin mukaisesti. Hän oppii ohjaamaan yrityksiä erityisesti e-kauppansa kehittämiseen ja valmentamaan yrityksiä aktiivisesti kehittämään henkilökohtaista myyntityötään. Opiskelija osaa ohjata yrityksiä rakentamaan tehokkaita markkinoinnin ja myynnin seuranta- ja palautejärjestelmiä.

Sisältö:

- Markkinointiviestintäsuunnitelma
- Asiakashallinta
- Brändien hallinta
- Matkailun jakelukanavat
- Matkailun e-kauppa ja myyntityö
- Markkinointiviestinnän ja myynnin seuranta- ja palautejärjestelmät

Opetusmenetelmät:

luennot, pienryhmätyöskentely, itsenäinen opiskelu, vertaisarviointi, verkkotyöskentely

Arviointimenetelmät:

oman oppimisen itsearviointi, kouluttajien arviointi

Arviointi:

0-5

Vastuuhenkilö:

Maisa Kuha, vt. yliopettaja, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, matkailu-, ravitsemis- ja talousala

Muut asiantuntijat:

Arja Korttesluoma, projektipäällikkö, Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Tuija Pitkääkoski, lehtori, Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Jaakko Löppönen, toimitusjohtaja, Travelneer Ky

Kirjallisuus:

Albanese, P. & M. Boedeker. 2002. Matkailumarkkinointi. Helsinki: Edita.

Antola, K. & M. Tinnilä. 2004. Kohti monikanavaista liiketoimintaa. Helsinki: LTT-tutkimus.

Saatavissa verkossa sivuilla: [www.ltt-tutkimus.fi/.../_files/11307539770001483/default/](http://www.ltt-tutkimus.fi/.../_files/11307539770001483/default/Kohti%20monikanavaista%20liiketoimintaa.pdf)

[Kohti%20monikanavaista%20liiketoimintaa.pdf](http://www.ltt-tutkimus.fi/.../_files/11307539770001483/default/Kohti%20monikanavaista%20liiketoimintaa.pdf)

Bergström, S. 2003. Yrityksen asiakasmarkkinointi. Helsinki: Edita.

Boxberg, M. ym. 2001. Matkailutuotteen markkinointi- ja jakelukanavat. Helsinki: Edita

Gummesson E. 1998. Suhdemarkkinointi 4P:stä 30R.ään. Talentum.

Rope, T. 2005. Markkinoinnilla menestykseen – Hehkeys- ja ilahduttamismarkkinointi. Inforviestintä Oy.

Kotler, P. 2006. Marketing management. Upper Saddle River (NJ) : Pearson Prentice Hall.

Lumsdon, L. 1997. Tourism marketing. International Thomson Business Press.

Robinson, S. 2006. Customer loyalty: a guide for time travelers. Palgrave Macmillan.

Vuokko, P. 2003. Markkinointiviestintä. Merkitys, vaikutus ja keinot. WSOY.

VALINNAISET OPINNOT, 3 op

Valinnaisten opintojen tavoitteena on, että osallistuja laajentaa tai syventää tietojansa ja taitojaan tukeakseen omaa kehittymistä matkailuyritysten valmentajana. Opintojen on oltava sisällöltään sellaisia, että ne tukevat osallistujan henkilökohtaista oppimissuunnitelmaa.

Osallistuja voi ottaa valinnaisiksi opinnoiksi Jyväskylän ammattikorkeakoulun matkailu-, ravitsemis- ja talousalan tälle ryhmälle osoittamia opintojaksoja. Osallistuja voi liittää opintoihinsa myös muiden korkeakoulujen järjestämiä opintoja tai Jyväskylän avoimen ammattikorkeakoulun opintoja, jolloin osallistuja kustantaa nämä opinnot itse. Aiemmin suoritettuja opintoja voidaan hyväksyä osallistujan ohjelmaan, mikäli ne eivät ole koulutuksen alkaessa kahta vuotta vanhempia. Valinnaisten opintojen hyväksymisestä osallistujan ohjelmaan päättää erikoistumisopinnoista vastaava opettaja.

Arviointiasteikko: hyväksytty-hylätty

Vastuuhenkilö:

Maisa Kuha, vt. yliopettaja, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, matkailu-, ravitsemis- ja talousala

KEHITTÄMISHANKE, 7 op

Tavoite:

Kehittämishankkeenaan osallistuja tekee valitulle matkailuyritykselle kehittämissuunnitelman. Tavoitteena on työ, joka on aidosti hyödynnettävissä matkailuyrityksessä. Hanke toiminnallistaa opitun tiedon ja synnyttää uutta ajattelua sekä uudistaa toimintatapoja. Tavoitteena on edistää uusien ajattelu- ja toimintatapojen syntymistä sekä vanhojen käytäntöjen uudistamista. Tavoitteena on syventää henkilökohtaista kehittymistä ja osaamista vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin.

Sisältö:

kehittämishankkeen suunnittelu ja toteuttaminen, esittely ja opponointi kontaktijaksolla sekä hankkeen raportointi

Opetusmenetelmät:

luennot, itsenäinen opiskelu, verkkotyöskentely

Arviointimenetelmät:

oman oppimisen itsearviointi, ryhmäarviointi, kouluttajien arviointi, ohjaus- ja arviointikeskustelut

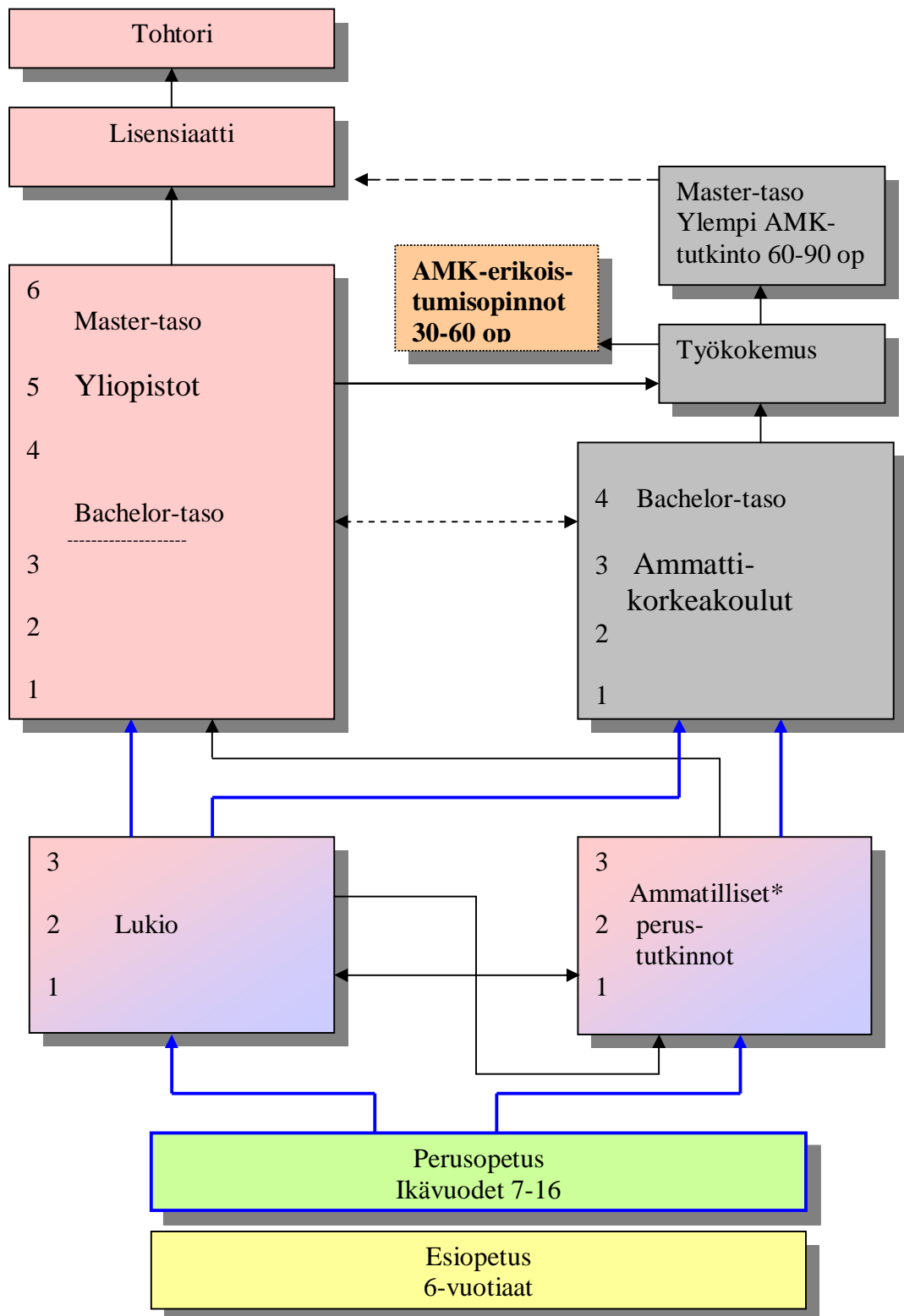
Arviointiasteikko: 0 – 5

Vastuhenkilö:

Maisa Kuha, vt. yliopettaja, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, matkailu-, ravitsemis- ja talousala

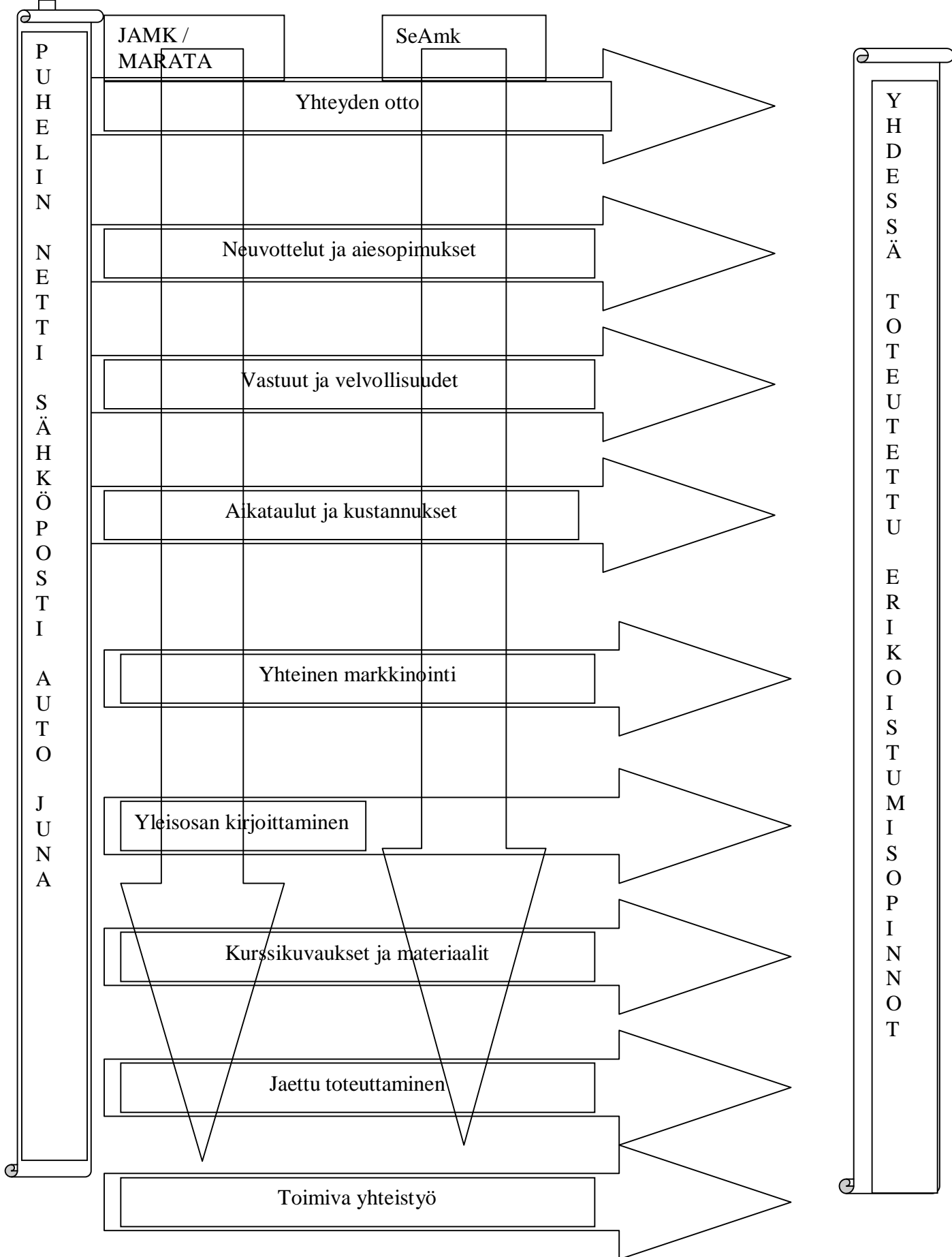
Kirjallisuus ja muu aineisto: Valitaan kehittämishankkeen mukaan.

LIITE 2 ERIKOISTUMISOPINTOJEN ASEMA SUOMEN KOULUTUSJÄRJESTELMÄSSÄ

*) Koulutusta järjestetään myös oppisopimuskoulutuksena

LIITE 3 YHTEISTYÖN PROSESSIKUVAUS

LIITE 4 OPPIMISEN MALLI KOLBIN MUKAAN

